

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanulóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Háboru és nevelés.

A messze világtereken zajló háborus eseményeket lélegzefejtő izgalommal szemléljük. Évek óta, gunnyal bántalmazott becsületünk, nemzeti létünk, magyarbirodalmi egységünk védelmében villognak a fegyverek, lobognak a harcászólkók. Erkölcisi igazságok tisztelgetésében és magasztosításában népek testvériesültek a politikai orgyilkosság becstelenségében s fennhéjázó pártoltságában egyetértő népek megalázására. A jelenségek figyelése után tisztábban látnak mindenenek. A külső ellentétek rombolva ütköznek, rést nyitnak a szépitgetett felszinen s a dolgok mélyéből elibénk tárulnak a világesemények rejtett momentumai s tanulságai. Mi most ez utóbbiakat szemléljük.

Egyik jól ismert napilapunk is fölfedezte ezeket a belső revelációkat. A szövetséges némethadak káprázatos diadalait az alábbi megjegyzéssel kommentálja: „A diadal mámorában is leszűrhetjük azt a tanulságot, hogy ily győzelmeket nem lehet a változó hadiszerecsné számlájára írni, mert ezeket a német nevelés puritánsága, az egészséges testnek és tiszta erkölcsnek kultusza, a fegyelmezettesség s kötelességtudás, a fajji összetartás s önfeláldozó hazaszeretet szüli”.

Ez a napilap azelőtt nem volt bizonyos frivol könnyüvérség híján. Szellemével sohasem gazdagította a puritánság pedagógiáját s nem épített oltáros templomot a tiszta erkölcs kultuszának. Vagy legalább is a puritánságnak nem tulajdonított olyan belső tartalmat, aminőre most gondol s a tiszta erkölcs sem ragyogott előtte oly lelki fényességben, aminőben a német győzelmek után most szemlélheti. Éppen azért ennek a lapnak idézett-szencenciája világító tanulságképpen csillan elő a háborus események titokzatos mélyéből, hisz a mások meg nem látott aranyigazságot most a német seregek dicsőségének eredő okául állítja a világ elé.

Laptársunk azonban több soros írásában még mindig kerülgeti a tiszta valóságot. Részekre bontja a nevelésben kialakult lelki egységet s puritánságot, tiszta erkölcsöt, fegyelmezettiséget stb-ít emleget ama bátor színvallás helyett, hogy a német harcosok szép tulajdonságai vallásos lélekéből, vallásos életből sarjadzanak. Mert képzelhető-e lelki puritánság hitbeli meggyőződés, vallásos érzés nélkül? Gyökerezőhet-e tiszta erkölcs a szivekben, ha nem az emberi létet, az egész mindenséget uraló Gondviselésnek, nemzetek sorsa fölött örökös felsőbb hatalomnak elismeréséből s a neki hódoló engedelmségből? Fejlőd-

het-e egészséges ember, — s ez alatt nem erős idegeket s edzett izomnyalábokat, hanem a fizikai s lelki élet egyensúlyában harmonizáló ép egyéniséget értünk, — fejlődhet-e kötelességérzet, öntudatos fegyelmezettesség, emelkedettebb, eszményibb szellemi világ, az emberi életcélnek ideálisabb tartalma transzcendentális erőnek közremunkálása nélkül? Loboghat-e vérhullajtásra, a halál áldozatára is kész hajlandóságnak lélekre ható tüze a szivekben rejlő olyan erkölcsi érzés nélkül, amelynek dogmáját nem az anyagi boldogulás hajszolásának küzdelme, nem az érzéki gyönyörök léleksorvasztó hatása alkotja s törvényesíti, hanem amely a földi s földön túli világban itélkező örök isteni hatalomnak tiszteletéből, imádásából, vagyis hívő lelkek vallásos érzéseinek tiszta forrásaiból fakad.

Látniok kell mindeneknek, hogy a németek nagy áldozatokra hajló s hitbeli meggyőződéssel acélozott akaraterején nem látszik meg a még nem régiben tisztelt laptársunk szellemével is nagyon egyező s üdvöztetőnek mondott természettudományos világszemléletnek, jobban mondva: isten-tágadó bölcséletnek hatása. Látniok kell, hogy a diadalra szomjas s hazafias kötelességek szárnyain előre rontó német csapatok lelkétől idegen maradt a francia szom-

Fejfára.

Mint ember koldus voltam én,
De mint keresztény király.
Tövissel vértett a göröngy,
De bőven termett drága gyöngy
Hittem szent oltárainál.

Koldusnyomor és fájdalom
Terhét fedt a sirhalom.
Ne hulljon könny bus étemért,
De hívő lélkem üdvéért
Esdjen a földi irtalom.

PAKSY GÁSPÁR

Sebesültvonatok Zákányban.

— Kertész K. —

Tegnap és ma!...
A tegnap augusztus elsején éjjel fél egykor volt.

A falu aludt. Legfeljebb titkos könnyek száradtak alvó anyák, szunnyadó feleségek vánkosán, de egyébként nyugalmisan uralkodott Morfeusz.

És fél egykor felriadt mindenki.
A kisbíró dobolt.

A dob beleperreg a nyugodt és nyugtalan álmokba, belekerépel a sötét éjszakába, belerecesg az alvó faluba. Rémes a pergesés, mert monoton, pr-pr-pr-pr-pr, és mert éjnek éjszakáján. Derékba metszve minden nyugalmat, felriaszt mindeneket, pedig nem erős a hangja; perreg, mint a vesztőhely dobja, bajjóslatu, mint a lélekharang vagy a tűzharang kongása, és végtelen, nyomasztó szorongást kelt a szivekben.

Sohasem hittem, hogy a dobperges így tudjon beszélni.

És gyertyák, mécsek, lámpák gyulnak ki a vaksötét éjszakában piros fírhangok mögött, kinyíló ablakok zörögnek, riadt, álmos ábrázatok pislogatnak ki, fülek hegyeződnek, szívek dobognak, hangosabban, mint a kisbíró dobja.

Rettenetes gondolatok villannak át a félig működni kezdő agyakon:

— Itt az ellenség?!
— Jönnék a szerbek?!
— A faluvégen a halál, a háború?!
Nem, ennyire nem vagyunk. De azért elég rémesen hangzik az éjszakának ijedt csöndjében a kisbíró ünnepélyesen emelt, ünnepélyesen vontatott szava:

— Általános mozgósítás! Minden ember, közös, nem közös, azonnal bevonulni!
Rövid, határozott, parancsszerű a szó. A király szava.

Csak a király szava kiálthat így bele az éjbe, az álmokba.

A szürke kicsi kisbíró óriássá nő, a dobja IV. Béla véres kardjává dicsőül a fekete éjszaka ködfátyolán keresztül.

És fölébred az egész falu, részletenként, amint a kisbíró odább-odább megy; néma a fölébredés, bár minden megmozdul és fölriad és mozog; sajtászerű, soha nem érzett érzések suhannak át az éjszakán házról házra, szivről szivre: lelkesedés is, riadalom is: öröm is, fájdalom is; kipirulás is, sápadás is. Akik vissza is felkethetnek ágyukba, azok szemére sem jó már az álom... Általános mozgósítás!...

És mire a kelő nap kilövi első véres — persze hogy véres — sugarát, a vasut felé népvándorlás vándorol minden égtájról...

Ez volt tegnap.

Ma pedig? Ma már valósággal áll a világháború, ma már igazán vívunk, ki puskával és szuróhnyal, ott a „terepen”, ki legalább a szemével, a lelkével a térkepen.

És — ó milyen prózai! mennyire emberek vagyunk! — ma már kezdjük megszokni!

Ma már a sebesültek látását is megszoktuk.
Egész vonatokkal hozzák őket, a drágákat, a drága sebeikkel...

És amint megtudják a népek itt a zákányi állomás körül, hogy „ma megint jön sebesültvonat”, ismét megindul a népvándorlás. Pedig rendszeren késő éjjel jönnek a sebesültvonatok Zákányba, ahol aztán hosszabb ideig állnak. De se baj. Akármilyen késő éjszaka, — mar a legtöbbször feje nap persze — fölpackol a fejére ki-kosarat, ki bögrét, telistele eleddel, itallal; Zákány, Örtilos, Surd, Bükkösd, Gyékényes, de még Porrogszentkirály is csak úgy dönti az irtalmas népet a zákányi állomásra, pedig Porrogszentkirály van legalább nyolc kilométernyire.

Minden asszony mintha sebesült urához, minden anya mintha sebesült fiához, minden leány mintha sebesült testvérehez, mátkájához sietne; a sápadtan fekvő cseh fiuban saját vértüket lájjak s úgy ellátják étellel, itallal, cigarettáival, virággal, hogy a sebek fájdalmaiban is halás mosoly kel a fiuk ajkain. Az urinép főképp málnaszörppel, cigarettával, befőtellel kedveskedik; ám a befőtt eszméjét is egy szegény vasutasné adta meg példájával.

Az „embörök” azalatt az ablakokon kikönyöklő könnyebb sebesültekkel ereszkednek szóba; persze ritka a magyar sebesült erre; legtöbbször cseh, osztrák; a csehet még úgy ahogy megérti a drávamenti nép, mely még tud valamit ősi horvát

szélség hazát tagadó, hazavédelmet visszautasító herveizmus antimilitáris elmélete. Látniuk kell, hogy a német iskolák nevelésén rajta ragyog a hazaszerető, vallásos szellemű s tudós iskolamesterek lelke nyoma s a fejlődő nemzedéket nem mételeyezte meg a szabadgondolkodó tanítók hipermodern szelleme s erkölcsi dekadenciája. . . Látniuk kell, hogy a német faj az egészséges test s egészséges lélek összhangját revelálja s ez a lélek szívós jellemében, kitartásban, erényt növelő érzésekben tükröződik s a köznapi élet küzdelmes útjára erkölcsi szépségek virágait hinti.

S mindez, elismerten, a vallásérkölcös nevelés értékes eredménye. Azé a nevelésé, mely az anyagi javakban is keresi s megtalálja az erkölcsi hatást és célszerűséget; amely megakadályozza a lelki fényesség híján hivalkodó *értelmi kultúra* egyeduralmát s amely egész rendszerével, céljával s éppen manapság az egész világ előtt bemutatott nagy nevelő hatásával bizonyítja, hogy „a tudomány hatalma nem biztosíték a világ boldogítására”, vagyis: a tudomány nem az a szellemi kincsesház, melyben a világ, az élet javai vannak elraktározva. Ebből a nevelésből fakad a *tiszta* test, a széplelkű ifjúság, szüzi leányság s boldog anyaság kultusza, a kultúra nemessége, nemzetek erőssége, erkölcsi s anyagi boldogulása . . .

S ezt a hatalmas biztosítékát az egyéni, családi s nemzeti boldogulásnak éppen hónapokkal ezelőtt a nevelés szent házának kufarai lebecsmérelték, elátkozták s az iskolából kitessekkelték. . . S bár az üvöltés erős volt, szerencsére a döngetett iskolafalak, elvek, ideálok még erősebbek. S ennek a szabadgondolkodó perpatvarnak alapos, teljes legyűrésére egy világháborúnak kellett ébrednie, hogy a hatalmas német faj cselekedeteivel s a hívó magyar nép belső világának őszinte megnyilatkozásával tegyen tanúbizonyságot a vallásos néplelek nagy ereje, a vallásérkölcös nevelés értékes, testi és lelki javakat teremtő hatása mellett!

nyelvéből; az osztrákok beszédét aztán az uri közönség tolmácsolja.

Néha akad egy-egy sebesült tiszt, aki közlekeny (a legőbbje nem az!), és míg a vonat ott áll, beszél örömet s szerbiai napokról. Ma már az újságokból is tudjuk mindnyájan, amiket elmondtak; természetesen akad elfelmondás is az elbeszélésekben. De a záró akkord mindig ugyanaz:

— Mihelyt felgyógyulok, sietek vissza!

Az asszony nép könnyesen száll le némely kocsirol; ott bizonyán súlyos sebesültet láttak, aki csak egy fájó molyolyal, egy gyöngye kézzintéssel tudta megköszönni a jótéményt.

Legnevezetesebb volt azonban a mult vasárnapra virradó éjjel. Két sebesültvonatot jeleztek éjjeli egy órára; a közeli falvakban kidobolták, hogy hozzanak enni-innivalót. Egész délután és minden házból süttöttek-főztek. És éjjelre a nagy zánkányi állomáson hemzsegett a temérdek nép; csöndes beszélgetés közben várta a sebesültvonatokat.

Az első vonatra, mely 300 sebesültet hozott, föl is vettek sok élelmiszert és üdítő italt; mikor már megelégtettek, megköszönték és kérték, hogy hagyjuk a másik felét a közvetlen utánuk jövő vonatnak.

Engedelmeskedünk; s bejött a másik vonat: a máltai lovagrend sebesültvonata.

Nagy meglepetés.

A lovagrend címerével ellátott sajtáságos, magas kocsi sötéten, némán, lezárva merednek ránk. Nagynehezen fölfedeztem egy előkelő parancsnokféle urat s megkértem, hogy vegyék át jó népeink ajándékait: a sok jó tejet, kávé, kalácsot, kenyeret, gyümölcsöt, húst.

Tett is s legyen bárminő eredménye a világháborúnak, az a nevelő hatása, mely az embereket, népeket az élő Istenhez s a hitbeli élethez vezette s vezet, megmarad — a hitvallásos családi s iskolai nevelés örök dicsőségére. — a.

HIVATALOS RÉSZ.

Esperesi kinevezés. Bauer József szentszéki tölök, városi plébános a városi kerület esperesévé kinevezetett.

Dispositio. Kápláni minőségben küldettek: Lesz János Tábról *Zalaszentgrótra*; Fenyő István ujmisés *Tabra*, Nagy László ujmisés *Marcaliba*.

Pályázat Pápa városi róm. kath. osztálytanítói állásra. Javadalmazása: az 1913. évi XVI. törvénycikk szerint. Lakbére s kertilletménye 520 korona. Kötelessége: az önálló osztály vezetésén kívül a gyermekeket az isteniszteletekre elkísérni, ott rájuk felügyelni, az egyházmegyei „Gondviselés” nyugdíjra fizetni, a kántortól szükség esetén helyettesíteni s az igazgatótanítónak irodai teendőiben segíteni. A folyamodványt október 1-ig ezen címre kell küldeni: Róm. kath. iskolaszék Pápa.

Pályázat. Gyurgy (Somogy megye) főiskolai róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: a hitközségtől 100 kor., a többi a törvény rendelkezése szerint államsegélyből. Két szobás lakás mellékhelyiségekkel, kert. Kötelességei díjvelé szerint. Nők is pályázhatnak. Kérvények alulírtakhoz küldendők szeptember 27-ig *Körmándinger* Vilmos esperes-plébános, *Lengyel-tóti* (Somogy megye).

Pályázat. A *kereszligeti* (Somogy megye) róm. kath. népiskolánál a II. osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: a hitközségtől 100 korona, államsegély 1100 korona. Törvényszerű lakás. Kertilleték fejében hat (teli) hónapi fizetésre járó fa. Kötelessége a reábizott osztályokat és az ismétlődőket felváltva tanítani, a kántoriakat és a kántortanítónak a katonaságtól leendő vizsartérig tanítóársával végezni, azután pedig segédkezni, a tanulókat minden isteniszteletre vezetni és rájuk felügyelni, a Gondviselésnek tagja lenni. Pályázati határidő szeptember 20. Az állás október 1-én elfoglalandó.

Pályázat. A *kisbárapáti* (Somogy) plébániához tartozó *Bonnya* főiskolai kántortanítói állásra folyó évi szept. 28. határidővel pályázatot hirdet. Javadalom: Két szoba, konyha és kamrából álló természetben való lakás, 1600 □-öl kert, 16

— Végtelenül meg vagyunk hatva, — mondotta erre a parancsnok és egy másik, idős, meg előkelőbbnek látszó ur, mindketten a fehér email máltai keresztrel a mellén, — szívünk mélyéből megindulva látjuk a magyar nép csodálatos áldozatkészségét. De, legmélyebb köszönettel — és sajnálattal, nem fogadjuk el semmit, mert ennek a százhusz igen súlyos sebesültnek nem szabad semmi ilyenfelét adnunk; különben is vonatunk el van látva minden szükségessel, s végül sebesültjeink tizenegy álmatlan éjszaka után végre, Istennek hála, most jól aluszunk; nem szabad felzavarunk, Kanizsán amugy is a Vörös Kereszt veszi át őket.

És ötször is kezét szorított velem ezalatt s ezután a két ur (lehet, hogy Lichtenstein herceg volt az egyik), ismét és ismét kifejezték bámulatakat és köszönetüket, de bizony 2 üveg tejsült egyebet nem fogadtak el. Pedig hogy könyörgött jó népünk, hogy erőszakoljam rájuk! Két nő nagy bődönből öt pár becsinált csibét hozott; biz azt is vissza kellett vinniök. Alig bírtam megértetni a néptömeget, miért nem fogadják el ajándékaikat; végre is csak az hatott, hogy igen súlyos sebesült, most aluszunk először jól tizenegy nap óta, hát csak menjünk szépen csöndben!

És a sok nép, szinte boszankodva, szinte sirva vitte haza (1—8 kilométernyire), amit jószívvel akart adni, éjjel három óra tájt. . .

De aztán a vasárnapi isteniszteletnél még egyszer megmagyaráztuk nekik a dolgot s így megnyugodtak — és aztán megeszegettek maguk a sok jó holmit.

Am, ha megint jeleznek sebesültvonatot, megint csak fognak levinni mindenféle jót!

m. hasáb tűzi fa a házhoz szállítva, 14 h. 1440 öl szántóföld, melynek munkálatása a hivek részéről meg van váltva, 1047 öl rét, 6 hold legelő, párgabna, borpénz, fapénz az ismétlők és mindennapi tankötelesség után és párpénz, mely összeg a díjlelérben 545 kor. 80 fillérre van értékelve, a többi pedig államsegéllyel van kiegészítve. Kötelessége a leendő tanítónak 30—35 tanköteletet szorgalmasan tanítani, a temetéseket, a litániákat a tanteremben vasár- és ünnepnapokon teljesíteni, A kérvények szept. 28-áig a kisbárapáti pléb. címére küldendők és ugyanott fog a jelzett időben a próbaéneklet megtartani. Posta és vasúti állomás *Kisbárapáti*.

Pályázat. A *nágocsi* (Somogy) plébániához tartozó *Zics* főiskolai osztálytanítói állására f. hó 27-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: Törvényszerű fizetés, 240 kor. lakber, 25 kor. fapénz és 25 kor. kertilletmény. Kötelességei a díjlelérben részletezve. Tanítónők is pályázhatnak. Az állás f. év okt. 1-re elfoglalandó. Kérvények a nágocsi plébánia hivatalhoz intézendők. Az iskolaszék.

Oroszország álmái.

Az orosz terjeszkedési politikájának minden sikere, vagy balsikere földrajzi eltolódásokat jelent s ezt a háborút is azért erőszakolták reánk, hogy a világot meghódítsák. A magyar és német világségén széjjel tört az orosz géniusz hatalma. Lásuk az orosz terjeszkedési vágyak történelmét.

Az orosz a XVI. században (Rettenetes Iván 1533—84) jelenik meg, mint európai politikai tényező, amikor a szétszórt orosz politikailag egyesülnek. Nagy Péter cár (1689—1725) teszi nagy hatalommá és építi meg első fióttját. 1696-ban Azovot foglalja el, 1703-ban Szentpétervárt (Szank Péterburg) alapítja meg Svédországtól Livland, Esztländ és Ingermanlanddal, továbbá Karélia és Finland részeivel (2 millió rubelért) átveszi a nagy hatalmi pozíciót nyustadi békében (1721.) Ugyan ebben az évben maga alá rendeli az egyházat (Szent Szinódus feje.) N. Péter óta folyton terjeszkedik, s ma Európa területének több, mint fele orosz.

Most a Holstein—Gottorpi házból származó II. Miklós a cár. Politikája a nagypetéri expanzív politika; terjeszkedés mindenfelé. Elődei Nagy Péter óta elfoglalták Finlandot egészen, Lengyelország nagyobb részét (1795), Törökországot a Prutig, illetve a Dunáig, továbbá a rengeteg ázsiai birtokot. Délkeleten legutóbb az egész kaukázus vidéket foglalták el (1859). 1860-ban Kínától átveszi az Amurvidéket. Az 1867-ben elfoglalt Taszkentet és 1868-ban elfoglalt Szamarkandot Turkesztán néven kebelezi be Oroszország. Chiva 1873-ban lesz orosz. 1875-ben Japánországnak átadja a Kurili szigeteket, cserébe Szechalin szigetnek az 50° N. széltől délre eső részeért. 1876-ban Ferghanamából lesz tartomány. A háborút Európában rendezen a szláv testverek megsegítésének ürügye alatt viselte.

Igy 1877—78-ban Törökországgal, melyből a hasznára: Besszarabia, Batum és Karsz birtoklása. 1881-ben egy lépéssel közelebb jut a célhoz, hogy az orosz birtokok a Kaspi tengert körülleljék. Elfoglalta az Aehal-Tekke kerületet a Transz kaspi tartományt és részén, majd 1884-ben Merd-et. E vidéket az orosz-középázsiai vasutal csatlóta közelebb az anyaországához. Ez az elsőrendű fontosságú vonal Krassnowodszkából ki (kábel és gőzhajózárt Bakuból) és Meryből Andzsánig (Ferghana tartomány) az pedig Ruskinszk állomásig nyúlik, az afganisztáni karatepe helységgel szemben. Sarkalatos pontja itt az orosz expanzió, hogy ki kell jutha a Perzsa öbölhöz! A vonal tehát várja meghosszabbítását délnek (kb. 700 km. távolságra). Anglia. Az összeköttetés Taszkentden át az európai, ázsiai transzkontinentális vonalhoz Szamaránál megvan. A nyolcvanas években kezdődik a siberiai vasút építése is, melyet 1900-01-ben fejeztek be. A XX. század legfontosabb eseménye címünk szempontjából az 1904—5. orosz—japán háború, mely után forradalom tör ki az országban. Eredménye: alkotmány és népképviselet (duma), továbbá általános (amnesztia) kegyelem.

1906. május 10-én nyílik meg az I. duma. Ezt és a II-át csakhamar feloszlatták és csak a III-al (1907 nov. 14.) ér véget a forradalom és lépnek életbe a rendezett viszonyok. Vegyük sorra az így kifejlődött óriási (222 millió km. nyi) birodalom aspirációt: alapmegállapítás, hogy Oroszországnak nincs megfelelő tengerpartja. A Balti

tengert elzárja a Skagerrak és Kattegat, a másik part pedig a svédeké, a Fekete tengerbe a flottája be van zárva, mint egér a fogóba; a keletázsiai part messze fekszik, nagyon északra fekszik és a partok mentén a halászati jog a japánoké, fő-fő érdeke tehát a birodalomnak, lejutni a Perzsa-öbölhöz, akár Kaukázia, akár Turkesztán felől! Tehát a Skandináv félszigetre tekintenek az oroszok, Sven Hedin cikkből támadta meg azt a politikát, hogy a Skandináv félsziget elfoglalására töreksszenek. Finland, Lapland után Svédországot és Norvégiát azért szeretnék, hogy a balti tenger feltétlen urai legyenek. Legújabbban is, (Teleki utcai templom okt. 31.) előadásban fejtegette óriási közönség előtt, hogy Oroszország a finn határokön sietséggel erősíti csapatait. Könnyen megeshetik, hogy átéli a svéd határt; ezért fegyverkezésre hívja fel hazáját, ha nem akar ostromtámmanná lenni. Lengyelország elfoglalásával befejezték az expanziót nagyjából.

A német területek szláv elemeinek beolvadása még messze fekvő dolog. Még messzebb fekvő a „nagy“ küzdelem a germán fajjal a hegemóniáért. Határozott törekvés a szlávok egybeolvasása Cseh-, Morvaország, Galicia és Bukovina elfoglalásával. Sőt! Magyarországot títjai és ruténjei, tehát az északi fél nagyobb része is beleesik az orosz figyelem és érdeklődés körébe. Akár a magyar elem leigázásával, akár a megkerülésével dél felől, a törekvés irányítja az Adriára magát! Ennek a nemzeti és faji jogaira támaszkodó magyarok és a germánok egyeteme áll ellent. E körülmény szorosan összeköti minket Ausztriával. (1912. évvégi és 1913-iki mozgósítás s a jelenlegi háború.) S a Balkánra töreksszenek, ahol állandóan keverik az oroszok a kártyát. A diplomáciai kifejezés: „gurul a rubel.“ Módszer a „vallási felügyelet“ és „védnökség.“ Központ: az Athoshegy barátnak vallási központja. Mintegy 4000 barát működik itt, mint az orosz egyháznak nem annyira vallási, mint inkább politikai exponense. Most is neutrális terület. Az orosz érvényesítés akadályai: a vallási rendezetlenség, Románia, Németország és mi. A Fekete-tengeren korlátlan ur szeretne lenni. A végeél: Konstantinápoly elfoglalása! Már Nagy Péter után oly erős a törekvés erre, hogy az egyik trónörököszt Konstantinnak keresztelik. Ezzel szemben ugyszólván egész Európa, Anglia és Franciaország kivételével azon az állásponton van, hogy a Boszporus és a Dardanellák nem lehetnek Oroszországiéi.

Azsiá, Törökország és Perzsa felé Batum, Karsz és Ekván elfoglalásával, jutottak közelebb ahoz, hogy a Kaspi-tengert köröskörül bírják. Itt folytatódik a találkozás az angol érdekekkel és gyarmatpolitikával. Mert az a jelszó: eljutni a Perzsa öbölhöz, az angoloké is.

Ferghana és India közt, hogy ugy mondjuk az Isten őrzi csak, hogy nem találkozik az angol és az orosz „határ.“ Afganisztánnak egy vékonyka nyelve fekszik a 2 érdekszféra közt. Mongóliánál a legaktívabb jelenleg az orosz expanzió. A kínai forradalom folytán ugyanis Kína köztársaság lett. (1912 febr. 12; első végleges elnöke Juansikkaj 1913 okt. 6.) Ez belső rázkódással járván, Mongólia orosz támogatással és orosz befolyással függetleníteni akarta magát. Ez az első lépés az Oroszországhoz való csatlakozásra. Már közel volt a háború Kína és Mongólia között, amikor talán Japánország és Anglia beavatkozására, minden a régi ben maradt egyelőre.

A legfajább pontja Oroszországnak Japán. Mikor az orosz terjeszkedés Japánországot fenyegette, az 1904-05-iki háborúba erőszakkal nyomta vissza a japán az orosz. A cél orosz részről az volt, hogy a transzkontinentális vasutnak Kharbinből dél felé ágazó teljes vonalát birtokba vegyék Portarthurig, illetve Szoulan át Fuszanig; hogy végre értékes tengerre teygenek szert. Korea árnyékszárára ebben bizonyára nem akadályozta volna. De a japánok ösztönöztek minden reménységet. Mandzsuriát, melyet az oroszok 1900-05-ig megszállva tartottak, át kellett adniok. A vasutat Knang-csong-ce állomástól (Kharbintól délre) a japánok veték át, Koreában a japán fenhatóságot elismerték, Portarthurnak és a Liao-lung félsziget déli részének bérleti joga Japánországnak, Szachalin az 50° szélétől délre, (melyet 1875-ben Japánországtól a Kuril szigetektől cseréltek be) újra japán lett és Vladivosztojkából északra is halászati joga van Japánországnak. (Portsmouthi béke 1905 okt. 15.)

Végeredmény: az orosz aspirációk fővonása egyesíteni az egyetemes szlávorságot! Erőgyűjtés a belső változott viszonyok megszilárdítása által és amikor lehet előnyomulni. Csak azután következ-

nék a kulturális haladás. A német császár átlátta ezt a ravasz politikát, mely, ha kifejődhetett volna, ugy Németországot, mint Ausztriát és Magyarországot is lesöpörte volna a térképről. Jelenleg gyöngye és beteg az orosz, angol és francia birodalom, miért is itt az ideje, hogy egy évszázadra megbénítsuk őket s biztosítsuk a mi fejlődésünket. x.

A jóléti bizottság gyűlése. A városi jóléti bizottság szept. 9-én gyűlést tartott. A gyűlésen dr. Komjáthy László polgármester elnökölt. Jelen voltak dr. Csolnoky Ferencné, Koller Sándorné, dr. Komjáthy Lászlóné, Bizzi Karoly, dr. Csete Antal, dr. Csolnoky Ferenc, Hollósy János, dr. Horváth Béla s dr. Övári Ferenc. Polgármester bejelentette mult gyűlés óta érkezett adományokat s a népkönyha megnyitását. Abban a véleményben van, hogy arra nem sokáig lesz szükség, amennyiben a hadba vonultak családtagjai közül e hét végén azok is megkapják az államszegélyt, akik aug. 16-ika után jelentkeztek. Ha mégis maradna még néhány segélyre szoruló, azokat a szegényházi tápasztalhoz utalják. A segélyezés rendben folyik s az országos gyűjtőbizottság helyi szervezete is buzgóan működik. Az elnök bejelentette, hogy a gyűjtőbizottság egyik tagja, Wélsz Elek, tagságáról lemondott. Szóba került még a következő segélyezési ügy is. Több ifju önként jelentkezett katonai személyes szolgálatra. Ezek több haza jöttek s önként beáitak s be is vették őket katonának. A segélyezési törvény ezeknek hátrahagyottjaikról, még ha az illetők kenyérkeresetere voltak is utalva nem gondoskodik. A bizottság arra a hűmánu állásponton helyezkedett, hogy bizonyos formai ellentét miatt azily bevonult ifjak rászoruló szülőtől, testvéreitől sem fogja a segélyt megtagadni. A bizottság egy szegény anyának, aki kethónapos csecsemője miatt munkát nem vállalhat, tizenöt korona házbér-segélyt is kiutalt.

Avignon.

Már a középkori költők dalától visszhangzó Dél-Franciaországban, a bájos hegy-völgyes Provenceban utazgatva fölüljünk emlékünken a mai európai népek első költői, a trubadúrok. Némcsoda, ha ez a bájos vidék költőket adott a világnak, a trubadúrokon kívül Petrarka emléke is ide fűződik, sőt a mi Kisfaludy Sándorunkban is a Provence bájai siettetek talán elsősorban kifejődni a szunynyadó költői tehetséget. Ma is megszűli Provence a maga költőit. A régi provenszali költők utódai gyanánt szerepel az új-provenszali költői iskola az ő sajátos nyelvével, a középkori Langue d'oc egyenes leszármazottjával.

Azt hiszem Franciaországnak nincs is ennél szebb része. Bövelkedik mindazokban a természeti szépségekben, miket egy nem zordon hegyvidék nyújthat. Költők hazája volt Provence a multban, és részben most is és marad is mindaddig, míg az itt lakó román fajú népesség odáig nem jut az elcsenevészedés lejtőjére, hogy semmi szép iránt, még a természet szépségei iránt sem lesz érzéke.

Ennek a bájos környezetnek egyik központja Avignon, a középkori pápának 1309-1377 székhelye. Most, mikor az egyháznak új feje van s mikor a háború mellett a pápasággal és az egyház új fejevel is ráér a világ foglalkozni, megerdemli Avignon, hogy pár percig vele is foglalkozzunk.

Avignonról keveset tudna a világ, ha nem jutott volna neki osztályrészül az a szerencse, hogy 70 éven át pápai székhely legyen. Virágzás kora is arra az időre esik: kétszer annyi lakosa volt a pápai Avignon-nak, mint a mainak. A pápaság távolletében Róma lehangyatlott, szép terein és utcáin fű nőtt, jelezve, hogy ott kihalt minden mozgalmas élet. Helyette Avignon emlékedett egy időre, mignem a pápai székhely visszatérével az örökvárosban Avignon sorsa is meg volt pecsételve.

Hogy a pápaság Avignon-ba költözött és vele megkezdődött az egyház „babiloni fogsága“, azt Szép Fülöp francia királynak tulajdoníthatjuk, aki a pápaságban rejő nagy erkölcsi erőt önző politikai céljaira akarván felhasználni, megválasztatta pápává a francia V. Kelemen, aki sietett a király óhajának megfelelően székhelyét Avignon-ba áteni. Magától érteődik, hogy nemcsak a pápaságnak, hanem az egész egyháznak nagy kárára volt ez a „babiloni fogság“. A pápaság francia politikai érdekek szolgálatában állott s így függetlenségét elvesztette, ami tekintélyének kimondhatatlan kárára volt. Érthető, hogy a pápaságnak

Rómába való visszaköltözése után a római lakosság és általában az olaszok azon voltak, hogy ezentul kizárólag olasz nemzetiségű választassék pápává, aki így mintegy biztosítékot nyújt arra, hogy nem teszi át székhelyét Rómából.

Avignon-ban laktak V. Kelemen után a pápák a következő sorrendben: XXII. János, XII. Benedek, VI. Kelemen, VI. Ince, V. Orbán és VI. Kelemen unokaöccse XI. Gergely. Ez utóbbi visszament Rómába, ugyszólván meghalni, mert 1377-ben átköltözött és már a következő évben meghalt.

XI. Gergely visszaköltözésével még nem tűnt le végleg Avignon-nak, mint pápai székhelynek a csillaga. Az egyházszakadás idejében ugyanis, mikor az egyháznak egyidőben két, sőt több pápája is volt, az ellenpápák közül VII. Kelemen és XIII. Benedek itt székeltek. Ez volt Avignon-nak, mint pápai székhelynek utolsó szereplése. A város és vidék, főleg a körülfekvő Venaissin grófság, melyet VI. Kelemen a nápolyi Johannától, mint a Provence őrnökétől megvett, megmaradt a pápák birtokában. Ezt a területet a pápák legátusai, majd vice-legátusai után kormányozták egészen 1791-ig, amikor is a kitört francia nagyforradalom Franciaországba kebelezte azt.

Ezrel megszűnt Avignon-nak a pápasággal való kapcsolata. Ma már csak emlékei vannak meg az egykori pápai tartózkodásnak, maga a város egy harmadrendű kis francia városra lett. A város felé közeledve már messziről feltűnik a magas sziklára épített komor, tornyokkal elüdtt épület-tömb, a pápák egykori lakóhelye. Uralja ma is a várost és az egész vidéket, mintha csak ma is benne laktának egykori urai, a hatalmas pápák, akik az egységes hitű s felekezetekre még nem oszlott keresztény világnak oly nagyhatalmu erkölcsi fejei voltak. Mindegyik avignoni pápa épített hozzá valamit s így létrejött ez a hatalmas épület-tömb, mely még most is sokat megörzött régi középkori jellegéből. Tornyai közül 6 ma is megvan, mintha dacolni akarnának az idő mindent megőrlő hatalmával.

A franciák nem valami nagy becsben tartották a multnak ezt a kegyeleti érdemű emléket, amennyiben a legújabb időig kaszárnyának használták. Ujabbban mégis belátták, hogy más célra is lehet azt használni és berendezték muzeumnak, ami méltóbb is ehhez a régi fényes multtal dicsekvő középkori épülethez.

Zsigmond János.

A háború krónikája.

Szept. 6. Lublin ostroma tart. Lemberg kiűrtése a város alkalmatlan stratégiai fekvése miatt elkerülhetetlen volt. Nem az ellenség támadásának kényszere miatt, hanem előnyös intézkedés várható sikere érdekében történt.

A német tüzérség Amiensbe, a lovasság pedig Grandvilliersbe ért. Előbbi városért La Fere körül nagy harc volt. Párisból mindenki menekül.

Szept. 7. Dankl serege erős harcban áll. Hátseregünk arcvonalának többi részén nyugalom van.

Belgrádot bombázták. Összes erődítési romokban hevernek s a város több helyen ég.

Páris a franciák erősítik. Az utvonalonak barrikádokat emelnek. A német lovasság Creiből előrenyomul s a főváros külső erődítményeihez közel cirkálnak. Az angolok 10 ezernyi veszteséget elismernek.

Szept. 8. A Dankl-hátsereg ellen az orosz tetemes segélycsapatokat szállított vonaton. Támadásukat Kesztrának altábornagy csapatai visszaverték s hatszáz foglyott ejtettek.

Szerbiából a Timok-hadosztály Mitrovicánál átkelt a Száván. Csapataink az átkelést bevárták, azután rajtuk ütöttek s közülük 5000-et elfogtak. Több ezer szerb elesett s a Szávába fullt.

Egy német sereg Meaux és Lagui között 20 km.-re van Paris erőitől.

Szept. 9. A galíciai harctéren nyugalom van. Maubeuge kapitulált. 40 ezer fogoly, köztük négy tábornok, 400 ágyú jutott német kézre. Reimsot a németek elfoglalták.

Szept. 10. Lemberg körül új csata kezdődött. Csapataink ismét offenzívában vannak. Lengyelországban Varsó közeleig osztrák postaforgalmat szerveztek. A sziléziai német landwehr csapatok az orosz gárdaezred 17 tiszjét s 1000 orosz közlegényt foglyott ejtették.

Gallieni tábornok, Paris parancsnoka a város védelmére készül. Párisból északra s keletre a németek s a szövetséges angol-francia csapatok között

nagy csata folyik. *Montmédy* erődöt a franciák harc nélkül feladták.

Szept. 11. Lemberg körül a megkezdett offenzíva folyik. *Frígyes* kir. hg. a hadsereg főparancsnoka, *Konrad* báró tábornok, vezérkari főnök és *Károly Ferenc József* kir. hg. trónörökös a csataterén időzött. Trónörökösünk tükrerezésége csapataink előrenyomulásával van összekötve. Az oroszok Varsót erősítik s élelemmel látják el. *Hindenburg* német tábornok a még porosz területen levő orosz sereget megverte.

Párisól keletre Meaux-Montmerail között tulerében levő francia sereg megtámadta az előrenyomult német csapatokat, de utóbbiak a támadást visszaverték.

A Száva parton egyes szerb csapatok több helyen átlépték a határt s emiatt a csatározások folynak. Aggodalomra nincs ok. Montenegróban magyar csapatok a *Sua-Gradina* erődöt elfoglalták.

Hadiképek itthon.

A modern Hány.

Újságjaink tele vannak seregeink vitézségének felsorolásával. A megjött sebesültek is csodákat mesélnek a magyar fiúk bátorságáról. Most megint megtaláltuk magunkat. Most megint akkora a jogos magyar büszkeség, hogy a világ semmiféle nációjával nem cserélünk. Legfeljebb a némettel. (Ez is az idők változása.) A kraszniki nagy csata diadalától volt mámoros mindenki, midőn betértem a Kioszk-tözsébe cigarettát venni. Agyrán hosszú szivarral magyarózott ott egy csukaszürke honvéd. Balkarján piros stráf. Vagyis a sárzsija: puccer. X. főhadnagyot sebesülten kiserete haza.

— Kérem, úgy jön a muszka golyó ott a harcban, mint a szunyograj. De nincs ereje.

— Hogy-hogy?

— El lehet azt, megkövetem, tenyérről is kapni 4—500 lépésről. (Általános megdöbbenés. Nagy csönd.) Én is eikaptam egyet. Itt van. (Mutatja.)

Nézem a vitéz ur tenyerét. Tényleg olyan kemény és oly vastag a bőr rajta, hogy mikor megfogja a kezemet, eszembe jutott a csajági magyar fenyegetése: „Elhalhagass, mert úgy megfoglak, hogy mindjárt hót szagod érzik.”

Adok egy szivart a kemény honvédek. Erre — talán viszonyszolgálat fejében — így folytatja: — Ismeri-e az ur Pesti százados urat?

— Nem én.

— No lát, az igen erős ember! Az még a muszkagránátot is elkapja kézzel, mint más a legyet. (Tabló: A Kioszk-tözséből gyorsan távozom.)

H I R E K.

Mária.

Két Mária-ünnep is esett erre a hétre: Kisasszony és Mária nevenapja. Mindkettő kedves a keresztény nép szemében. Az utóbbi különösen emlékeztet ránk, magyar keresztényekre. 1686. szept. 12-én az egyesült német, magyar és lengyel hadsereg a Bécsot ostromló török hadat tönkreverte és ezzel megkezdődött hazánk felszabadítása a török járom alól. E győzelmet az egyház Mária, „a keresztények segítése” közbenjárásának tulajdonította és emlékeztetének megörökítésére rendelte a Mária neve ünnepét.

Azóta nagyot fordult a világ. A szegény lengyel nép van most hasonló sorsban. Már századok óta nyög a moszkovita járom alatt, küzd vallásért, nemzetiségéért a mindent eltipró önkényeknek. S most mintha a történelem más alakban megismétlődne. Német, osztrák-magyar hadsereg jelent meg a lengyelek földjén, szabadságot hirdetve a lengyel nemzetnek. Ép e héten forr a harc és bizakodunk benne, hogy a „keresztények segítése” nem hagyja el a benne bízokat, megtöri a keleti barbárságot, mely a nyugati kultúrát elborítással fenyegeti és meghozza a sokat szenvedett és hibáért megbűnhődött lengyel népnek a nemzeti, vallási élet szabadságát.

Bizalmunk alapja, hogy népünkben még a Mária-kultusz szelleme, mely az ősokeket a harcban lelkesítette. Nem lehetett meghatottság nélkül látni, hogy keresztény katonáink mily örömmel akasztották nyakukba a Mária-érmeket, vették kezükbe a rózsafüzért és ott a táborban, a harc előtt bizonyára felhangzik ajkukról a bizakodó imádság: Mária, keresztények segítése, könyörögi érettség! Az ősoke szelleme nem vett ki, sőt a megpró-

báltatás emez óráiban új, hatalmasabb lángra lobbant. Hol van most az a „nyugatis”, franciás hitetlen szellem, melyet a magyar nemzetbe akartak némelyek oltani? Adott-e egyetlen lelkesítő, bátorító gondolat e nehéz időkben? Csak azoknál látjuk, kik ávval dicsekesznek, hogy sikerült nekik „untauglich”-oknak lenni; kik szívesen vonják ki magukat a hazafias áldozatkészesség alól, mely vért és vagyont áldoz. Ezeket ne keressük a Mária-tisztelő, keresztény magyarok között.

Keresztények imádkozunk! Hadseregünk győzelméért az egész országban nyilvános ájtatosságokat tartanak.

Milliók imádsága erősítse átör katonáink karjait, hogy ez a Mária-hét legyen ismét emlékeztetés Magyarország történetében, legyen egy dicsőbb jövő hajnalpirkadása.

„Mária, Magyarország Nagyszonya, Keresztények segítése, könyörögi érettség.”

(P. J.)

— Ünnepélyes Te Deum. Bibornok

Megyéspüspök úr Öeminenciája 14. sz. körlevelében tudatja papságával és a hivatottak XV. Benedek pápa megválasztását. A választás szerencsés befejezésének örömeire elrendelte, hogy f. hó 12-én az esti harangozást megelőzően fél óráig az összes harangok szóljanak, vasárnap pedig ünnepélyes *Te Deum* tartassék s a szentmise végén közös imát mondjanak a pápáért. A székesegyházban a rendelet megérkezése után mindjárt megtartották az ünnepi hálaadást. A nagymisét dr. *Rédey Gyula* nagyprépost celebrálta nagy segédlettel.

— **Nagylelkű adomány.** A nagyságos és főtisztelendő Káptalan a szőlődi iskola-építés céljaira 500 korona segélyt volt kegyes adományozni, mely nagylelkű segélyért leghálásabb köszönetét nyilvánítja a gondnoknag.

— **Alispánunk diszpolgársága.** Várpalota községe mindig őszinte ragaszkodást és tiszteletet táplált *Koller Sándor* alispán iránt. A munkás, gondos vezetőbiztviselő erre érdemeket is szerzett, mert minden alkalommal szíves jóindulattal figyelte s valóította meg a várpalotaiak kívánságait. *Koller Sándornak* köszönheti ez érdekes községe az éveken hiába sürgetett vízvezeték, melyet alispánúsága előtt elháríthatlan akadályok hátráltattak. Az új alispán ezeket az akadályokat elhárította. Az ő fáradtságos munkája segítette a községet a vasúthoz vezető törv. ut cementburkolatához, a honvédtábor ottani elhelyezéséhez. Csak legutóbb is, a villamvilágítás ügyében alispánunknak sikerült a község érdekeit megoltalmazni. Mindez a tevékenység, főképen pedig a benne kifejeződő jóindulat, megbecsülés fakasztotta a várpalotaiak szívében a hálás tisztelet érzését s a közeinkben valóságga vált ama szép gondolatot, hogy *Koller Sándort* diszpolgárnak válasszák. Szept. 10-én meg is választották s a képviselőtestület lelkes határozatában az egész község óhaja s tiszteletérzése fejeződött ki. *Koller Sándor* a választást köszönettel elfogadta s szívesen válaszában a községet további jóindulatáról biztosította.

— **Aranyat vasért.** *Hunkár* Dénesné ömlétsága megbízásából tudatjuk, hogy a vasgyűrűk már megérkeztek s akik aranyat már adományoztak, az érte járó vasgyűrűt hétfőn és csütörtökön délután 6—7 óra között a főispáni hivatalban átvethetik. Együttal újból is felhívjuk a község szíves figyelmét e mozgalom nemes céljára s arra, hogy adományait lehetőleg mielőbb ziveskedjenek megfelelő helyre juttatni, mert a gyűjtés e hó végével már le fog zárulni. Adományok minden hétfőn és csütörtökön 6—7 óra között adhatók át a főispáni hivatalban, s ugyanekkor a megfelelő vasgyűrűk is átvethetők.

— **Kir. tanfelügyelőnk, Vértesy Gyula** dr., mint ismeretes, hadi szolgálatra önkéntesen akart jelentkezni. A miniszter azonban az engedélyt nem adta meg neki, mert az általános és tömeges bevonulások miatt a még be nem vonult vezetők állami alkalmazottakra fontos szükség van.

— **Villanyvilágításunk** Dr. *Komjthy* László polgármester s dr. *Csete* Antal városi főgyógyász villamostelepünk ügyében Budapesten jártak. A háborús viszonyok ugyanis a telep átveletét időseztőlenné teszik, az üzempéesség biztosítása végett

téhat újra a céggel kellett bizonyos kérdéseket tisztázni. Ugy értesülünk, hogy a céggel a tárgyalásra alkalmas alapot meg is találták s a képviselőtestületnek a közel jövőben alkalma lesz ebben a kérdésben dönteni. Fodológ, hogy a világítás lehetőség szerint biztosítva legyen s ezt — a polgármester vélekedése szerint — legrövidebb időn belül el is érjük.

— **Tüzérkaszárnya.** A városunkban építendő tüzerkaszárnya ügyét a miniszteriumban műszakilag elintézték. Ujabbban már a hadbizottsági ügyosztályba került elintézés végett.

— **Adományok.** A hadbavonult családtagjainak segélyezésére a gyűjtő bizottság az alábbi adományokat jegyezte be: *Koller* Sándorné és dr. *Csolnoky* Ferencné újabb gyűjtése 510 korona, *Reininger* Desző adománya 100 korona, győri népfelkelők gyűjtése a cserhádi állami óvoda javára 26 kor. 60 fillér, *Perényi* Antal szeptember hóra 30 kor., *Kocsuba* Emil két darab elszállásolási jegy, *Csornyay* János ny. tanító szept. hóra 10 kor. — *Hunkár* Dénes főispán ebédmegváltás címén szept. hóra 50 koronát.

— **Körházi sebesülteknek.** A veszprémi városi körházban ápolott sebesültek részére dr. *Misley* Sándorné s *Szeiberling* Mátysné tiz inget, egy alsónadrágot, hat szalvétát, dr. *Robitzek* Samu hat inget, hat alsónadrágot s három pár harisnyát, *Kussay* Péterné ömlsiga hat db. lepedőt adományoztak. Az adományokért ezután fejezi ki hálás köszönetét a körház igazgatósa.

— **Államsegély katonacsaládoknak.** A hadbavonultak itthon hagyott családtagjai közül az államsegélyt a II. csoportbelieknek is kiutalták. Kap 140 család. Évvégéig ezekre 35 ezer, az I. csoportban levő 175 családra pedig 51 ezer korona esik. Ezt az összeget a befolyó adó nem fedezi.

— **Sokan vagyunk még itthon!** Olvassuk, hogy Franciaországban újra soroznak s a *felülvizsgálaton* elbocsájtottakat *újabb* orvosi vizsgálatnak vetik alá. . . Olvassuk, hogy a magyar és osztrák monarchiában eddig csak *egynevezett millió* önkéntes jelentkezett, míg a német birodalomban ezek száma milliók felé halad. . . Olvassuk, hogy Németországban a lenvirágzemű, szőkehajú leányok megütöközéssel szőlőitják meg a tagbaszakadt germán legényeket s férfiakat, akik véletlenül még otthon vannak: „A többiek már mind a csatatéren vannak s önök — még mindig itthon vannak? . . .”

— Amikor ezeket olvasván, az utcán végig megyünk, örömmel látjuk, mily sokan vannak még katonának valók! De viszont szomorúságot is érzünk, hogy az illetők is a magyar hőlgyek megütöközés kérdését várják: „Hogyan? . . . önök még mindig itthon vannak? Hiszen a többiek már küzdenek, vérzenek s tömött sorokban halálukkal részeket hagynak. . . Ki töltse be ezt a sok kiáltó rést, amelyeken kiömölhet az egész nemzet vére s elszállhat az egész nemzet létele! . . .” Igen, igen, szépséges magyar lányok, magyar asszonyok, a hősapka, könyökvédő, hastakaró készítése közben ezekről a kérdésekről se felejtkezzenek meg. Bizony-bizony csakhamar millióra rug a magyar önkéntesek száma, akik aztán megérdemlik ezt a büszke címet: „a magyar nők légioja! Hiszen nem lesz baj, ha kevesebben lesznek itthon a fiatalok, az erők. Ereszti őket szívesen a megcsapant üzlet, iroda, iskola, műhely. . . . Akik itthon maradnak, az öregek, a gyengék, majd elég erők s elég bátrak lesznek helytállani az itthon való kötelességekben. Hiszen olyan sokan vagyunk még itthon! . . .”

— **Bizottsági tárgyalás.** Az adókövető bizottság f. hó 12-én tárgyalta a pénzüntézetek adóját, dr. *Köszeghy* József elnöklésével. A kincstárt *Jóga* Mihály p. ú. tanácsos, h. pénzügyigazgató képviselte. Bizottsági tagok voltak *Berger* Arnold s *Stoll* Miklós.

— **Gyűlés.** A helybeli kereskedelmi tanonciskola tanári testülete szept. 9-én gyűlést tartott. Megállapította a heti órák beosztását s megvitatta a készitendő új részletes tanterv alapelveit. A tanulók szept. 13-án d. u. 2—4 óra között iratkozhatnak be. Beiratási díj 50 kor. 20 fillér. A javító vizsgákat minden osztályban az első tanítási órában tartják meg az igazgató elnöklése mellett. Az iskolaév szept. 14-én kezdődik. Az I. osztály hétfőn és csütörtökön, a II. osztály kedden és szombaton, a III. osztály szerdán és csütörtökön tanult délutánonként. A tanterület tagjai: *Szép* Lipót igazgató, *Szente* Arnold s *Fodor* Lajos kerék. iskolai tanárok, *Gubicza* Lajos tanító, *Sárközy* Lajos kath., *Demjén* Márton ref. és *Barta* Fülöp izr. hitoktatók.

— **Halálmadarak.** Azokat az oktanulni csüggedőket, rémlátókat nevezik így, akik a mai háborús világban nemcsak keresve-keresik a riasztó híreket, hanem önnönmaguk is férfialan nyaffogással terjesztik azokat. Nem látunk ők semmi erőfeszítést s nem is tartják ezt szükségesnek, mert — szerintük úgy is hiába. Az ilyen halálmadarakra rossz idő kezd jární. Egyaránt jelentik a lapok, hogy itt is, ott is elzárással büntették őket. Meg is érdemlik, mert most olyan napokat élünk, amikor a végzetes csapások esetleges torlódásán túl is a reménység csillagát kell bizakodva keresnünk s a kiálló fájdmat visszafojtva, arcvonásunknak, beszédünknek a csüggedettség férfias erejét kell hordoznia.

— **Város termése.** A városi mezőgazdaság szemes gabonában 190 q. zabot s 43 q. búzát produkált. A zabot a katonaság átvette.

— **Kinevezés.** A pápai állami polgári iskolához a vallás- és közoktatásügyi miniszter tanítónővé *Alszegehy* Erzsébetet helyezte át Körmenről.

— **Iparostanonciskolánk háztartása.** Az a képtelen hír szedett maga alá serény lábakat, hogy városunk vezetősége kulturális kiadásoknál, főképen pedig az iparostanonciskola költségvetésénél kíván megakarításokat elérni. A hír abban a formában, mintha a takarékoság az eddig elismerésre méltóan fejlődött tanoncoktatásunk visszafeljárásáig, nevezetesen a tanítási órák kevesbítéseig s így a szükséges tarferők számának leapasztásáig akarna eljutni, nem felel meg a valóságnak. A takarékoság csak a megengedhetőség határáig terjed s főképen a nyomtatványok, tankönyvek s tanszerek számláját kívánja csökkenteni, annál is inkább, mert az ipariskolának még ma is 1421 kor. hátraléka van írószer árában. A jövő iskolai költségvetést a következő tételek alkotják. Kiadás: 50 heti órára (24 közismereti, 18 rajz- s 8 hittan óra.) 5000 k., igazgatói s jegyzői tiszteletdíjra 424 k., szolgának 280 k., szegény tanulók könyvére s írószerére 500 k., nyomtatványokra 100 k., fűtésre 2500 k., építési kölcsön törlesztésére s kamatra 3745 k., előre nem látható kiadásokra 100 k., tisztogatásra 150 k., terhelő hátralék 3321 k., (ebből 1900 korona az ipariskolai alaphoz kölcsön vett összeg, a többi írószer ára), összesen 16.120 korona. Bevételek különböző címen 6374 k., eddigi államszegély 5000 k., összesen 11.374 kor. Fedezetlen tehát 4746 korona, a költségvetésen meglátású takarékoság s annak dacára is, hogy a fenti bevételekben az adóalap után köteles 2%-os kivétel összege benne foglaltatik. A város vezetősége s a képviselőtestület bizonyára módosít és eszközöket talál arra nézve, hogy az ipariskola visszafejlődését s művelt iparos nemzedék képzésének visszaesését megakadályozza.

— **Nyugalmozott főbíró.** Takách Imre, a keszthelyi járás főszoftgábirája 32 évi közigazgatási szolgálat után szeptember hó 1-ével nyugdíjba vonult. Hivatalt még a múlt hó 30-án átadta Farkas Kálmán tb. főszoftgábirónak.

— **Tanítók bevonulása.** Somogyvármegyében százhárom tanító, tíz polgári iskolai s négy képezési tanár vonult a harctérre. Emiatt a tanításban fennakadás lesz, mert nincs elegendő helyettes, viszont a helyettesítés terheit az iskolafenntartók nem akarják elvállalni, erre a célra pedig a közoktatásügyi kormány államszegélyt nem utalványoz. Egyéb iránt a kir. tanfelügyelőség az építkezésekre s felszerelésekre vonatkozó intézkedéseit felfüggesztette s anyagi áldozatot kívánó követelményről eltekint.

— **A jótékonyági üzlet.** A bevonultak hátrahagyott családtagjai szép államszegélyben részesülnek. Egyik-másiknak azonban a sok is kevés. Még többet óhajt. A jótékonyágnak ezt az üzletszerű kihasználását már is több példa igazolja. Egy közműves-család — hét gyermekkel — közel 6 kor. napi segélyt kap. Az anya gondozásának azonban a hét éves gyermek nem elég, hanem még három menhelyi gyermeket is szerzett, hogy — mint mondja — több legyen a segély. Vajjon meg tud-e felelni pontosan anyai s gondozói kötelességének tíz gyermek mellett? Nem volna-e célszerűbb a menhelyi gyermekeket olyan családoknak elhelyezni, amelyek — kevesebb tag után — ugyanis kevesebb segélyben részesednek. Az is megtörtént, hogy egy asszonyka szept. 2-án felvette az államszegélyt, holott férje augusztus 31-én végleges szabadságolással már itthon volt. Persze, hogy nem hagyta nála a segélyt. Nagyon helyesen jár el a városi hatóság, ha a jótékonyági üzleti kihasználását megakadályozza.

— **Veszprém város költségvetése.** A városi pénzügyi bizottság f. hó 9-én gyűlést tartott s *Schiller* Samu főszámvevő előterjesztése s indoklása alapján behatóan letárgyalta Veszprém város jövő esztendői költségvetését. A jelentősebb számadatokat a következőkben jelezzük: Rendes bevétel 316.090 korona, rendkívüli bevétel 42.250 korona, összesen 360.340 korona. Rendes kiadás 426 283 korona, rendkívüli kiadás 49.790 korona, összesen 476.073 korona. Fedezetet igényelő hiány 115.733 kor. Minthogy az egyenes adóalap 210.729 korona, fenti deficitet 55%-os pótdó fedezi. Pótdó adókat tehát a régi marad. Költségvetésünket tisztviselők fizetése-címén, beleértve a segéd személyfizetés, 122.641 korona terheli.

— **Tanév az iparostanonciskolában.** A helybeli iparostanonciskolában az előadások október 1-én veszik kezdetüket.

— **Pápateszérik adománya.** A pápateszérik plébánia hívei *Gerstner* Ignác esperesplébános buzgólkodása folytán a veszprémi őrjármester nevéreknél apolt sebesülteknek 143-inget, 105 törülközőt, 11 alsónadrágot, 96 zsebkendőt és több apró ruhadarabot s tépést küldtek. Ugyancsak innen *Karvas* Lőrinc 50 kgr. méret ajándékozott. A sebesültek nevében ez adományokat hálásan köszöni az intézet főnöknője.

— **A 17-esek dicsérete.** A 17. honvédegyezredhez tartozó *Somogyvármegyei* népfőlköket kitüntetés érte. Parancsnok, *Neubauer* Lajos őrnagy Somogyvármegye alispánjához levelet intézett, melynek egyrészt a „S. H.” után már csak azért is érdemesnek tartjuk leközölni, mert egyházmegyénk egyik szép vármegyéjének derék fiaira vonatkozik:

„A legénység minden egyes tagja teljesen át van hatva attól a magasztos eszmétől, mely fegyverünket vezérli és minden testi, valamint lelki erejét örömmel összpontosítja a kitűzött cél elérésére. Ennek a dicséretes buzgalomnak tudható be, hogy csaknem minden fegyelmi beavatkozás dacára, a fegyelem és szolgálatkészség mintaszere. Az előrehaladottabb életkor és a szokatlan nehéz terep megerősítést ezen morális erők birtokában, hova-tovább teljesen legyőzi. Szolgálatiukat a legnagyobb lelkiismeretességgel és határozott intelligenciával végzik. Ezen örömdetes állapotok következményének tudható be, hogy a zászlóalj legénysége teljesen egészséges, sebesült egy sincs. Eddig csupán 5 egyen volt kórházban, ezek sem határozott betegség, hanem testi gyöngeségük miatt. Nagy örömmre szolgál mindezeket Nagyságoddal közölhetni, azon reményben, hogy tudósításon teljes megnyugvást és méltó büszkeséget fog kiváltani a parancsnokságom alatt állók hoztártartói közölt.” — Az alispán meglehangú levélben köszönte meg a tudósítást.

— **A választók összeírása.** A választók összeírásával foglalkozó bizottságok a háború kitörésekor belügyminiszteri rendeletre beszüntették működésüket. Most érkezett a belügyminisztériumból egy újabb rendelet, amely szerint a bizottság szeptember 10-én ismét munkába állt és október 10-ig folytatja az összeírást. A bizottság által megszerkesztett lista december 25-ig közszemlére lesz kitéve. Ez ellen felszólalások 31-ig fogadtamok el. A választók névjegyzékének végleges megállapítási határideje március 31.

— **A rokkantak segélyalapja.** A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjfeljének veszprémi fiókjá, segélyalapot gyűjt helyi tagjainak rendkívüli segélyezésére. Erre a célra gyűjtőperselyt helyezett el helyiségében. A választmány szept. 6-án a perselyt felnyitotta s a benne levő 16 K 12 fillért a külön segélyalaphoz csatolta.

— **A katonáknak van elég pénzüik.** A hadügyminisztérium arról értesült, hogy a postahivataloknál várattalan sok pénzselevedt adtak föl a harctérre álló katonák címére. Illetékes helyről ezért közlik, hogy a táborban lévő katonaság a legkifutóbb ellátásban részesül és azonkívül rendszeresen kapja zsoldját, valamint hadipótlékát. A tény tehát az, hogy a legénységnek elegendő pénz áll rendelkezésére és az a törekvése, hogy ezt a pénzt hazaküldje. Ezért egy katonának sem szükséges pénzt küldeni.

— **Vámosi hölgyei adománya.** Nemesvamos hölgyei közül harmincnyolcan nemes cselekedettel hódoltak a hazafias áldozatkészség benső szolgálatának. Weisz Vilmosné, Kajári Lajosné, Keller Józsefné, Egyed Gáborné, Kovács Istvánné, Mustos Imréné, Birkás Józsefné, Kramli Jánosné, Takács Lajosné, Sajkoyics Györgyné, Győri Lajosné, Farkas

Elekne, Sári Jánosné, Fábán Bálintné, Sári Eszter, Szabó Sándorné, Farkas Zsófia, Somogyi Lajosné, Balogh Gáborné, Egyed Andrásné, Kajári Gáborné, Kéri Karolina, Kovács Károlyné, Zsurki Andrásné, Jákó Adámné, Végh Károlyné, Pinter Gáborné, Sári Károlyné, Kéri Eszter, Kövesi Erzsébet, Cságór Istvánné, Biki Imréné, Biki Andrásné, Csizmadia Gáborné, Véghegyi Gáborné, Véghegyi Lajosné, Barcza Jánosné, Sári Józsefné összesen 8 inget, 2 alsónadrágot, 12 törülközőt, 13 zsebkendőt, 27 kis vankost, 1 kendőt, 58 vankoshuzatot, 1 nagy vankost s erre 2 huzatot adományoztak. Hálásan köszöni az igazgatóság.

— **Tanítói pályázat.** A gyertyánkuti községi jellegű tanítói állásra, a folyamodók e hó 28-ig adhatják be pályázatukat a veszprémi kir. tanfelügyelőséghez. Csak r. kath. vallású tanítók pályázhatnak.

— **Zenetanítás.** *Kecskeméthy* Margit zenetanár arról értesíti a szülőket, hogy a háborús viszonyok miatt kevesbiteni óhajta a gyermekek zenei oktatásának költségét s éppen azért az 1914/15. évben akadémiai rendszerű csoporttanítást vezet be. Kezddők havi 10 K, haladók 12 K díjat fizetnek heti 2 leckeért. A zeneelmélet, zenetörténet és karének tanítás heti 1 órában havonként 1 korona. Beiratások szept. 15-től lakáson.

— **Érdekes miniszteri rendelet.** A mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult községi és hitefelkezeti elemi népiskolai tanítók szolgálati viszonyainak és illetményeinek szabályozása tárgyában a miniszter rendeletet adott ki, melyet általános érdekű jellege miatt lapunk jövő számban közölni fogunk. Iskolaszéki elnökök és a tanítói kar jó hasznát veszik.

— **Katonai tanítók helyettesítése.** Oly községekben, hol a tanító katonai szolgálatra bevonult, a több tanítós iskolánál az ottthon maradt kartársak közelesek váltakozó rendszerrel a távozó osztályt ellátni. Ahol tanító egyáltalán nincs, ott az iskolafenntartó köteles helyettes tanítót alkalmazni. Államszegély csak az olyan helyettesnek folyósítható, ahol a rendes tanító mint egy éves önkéntes most teljesíti szolgálatát, mely esetben az államszegélyt a helyettes részére október 1-től folyósítják. A 800 kor. felül megmaradó összeg azonban a katonai szolgálatot teljesítő önkéntes tanítónak továbbra is kiadandó.

— **Iskolafenntartók figyelmébe.** A veszprémi kir. tanfelügyelőség gondoskodott róla, hogy a hadba vonult tanítók helyettesíthetők lehessenek. Ebből a célból összegyűjtötte azokat az okl. tanítók illetve tanítókné névsorát, akik helyettesítésre válnak. Azok az iskolafenntartók, akik helyettes keresnek, ha a kir. tanfelügyelőséghez fordulnak, szívesen segítségükre állanak s helyettes ajánlanak. Tanfelügyelőségünk figyelmébe minden esetre elismerést érdemel, amit készséggel konstataiunk.

— **Szép cselekedet.** A kaposvári mív. internátus pompás nagy épületét a hadvezetőség katonai kórház számára lefoglalta. Ma már száz magyar, horvát és cseh katonát ápolnak az internátus termeiben. A vasutasok iskolás fiai természetesen kiszorultak otthonukból és most új éhhezéást kellett keresni számukra. A mív. internátus igazgatóságának sikerült a kaposvári katolikus körrel megállapodnia abban, hogy a kör összes helyiségeit átengedi az internátus számára.

— **Iskolák segélyezésére.** A közoktatásügyi miniszter a buzsáki, varoshidvégi s kaposgyarmati kath. iskolák javára egyenkint 3000 korona építési segélyt utalványozott.

— **Lopások.** Hárságyon a *Reé*-féle gazdaságban az uradalom volt gépésze többféle kovács- és gépész munkához szükséges szerszámot 30 kor. értékben ellopott. Ugyancsak Hárságyon *Schmid* Jánostól ismeretlen tettes ellopott egy 60 korona értékű gazdasági ponyvát. Utóbbi még nyomozzák s mindkét esetet a járásbírósa elé adták.

— **Hajómenetrend a Balatonon.** Balatonboglár—Révfülöp, Badacsony—Fonyód és vissza szeptember hó 1-től továbbá intézkedés a következő lesz: Balatonbogláról—Révfülöpre délelőtt 11 óra 50 perckor és este 7 órakor. Révfülöpről—Badacsonyba indul délelőtt 12 óra 40 perckor és este 7 óra 25 perckor. Badacsonyból—Fonyódra indul 2 óra 05 perckor. Fonyódról—Badacsonyba indul délután 4 órakor. Badacsonyból—Révfülöpre indul délután 4 óra 30 perckor, Révfülöpről—Balatonboglárra indul délelőtt 9 óra 30 perckor és délután 5 óra 35 perckor.

— **Könnymű gazda.** *Freind* János márkói gazda iőerőre alkalmas cseplőgépek jégányait nem fődte be s nem szerzte be a szükséges kötőszereket sem. A csendőrs észrevette s gondatlan-ságáért a járásbírósnál jelentette. Aki tudja, hogy a faluk benái közül már hányan vádolhatják a hasonló gondatlanságot, helyesnek tartják, ha a csendőrség minden ilyen mulasztást szigorúan megtorol.

— **Mellőzzünk mindent, ami angol, orosz és francia.** Napjainkban, midőn a francia, angol és orosz is jogtalanul felénk irányítja puskáit, nekünk magyaroknak nem szabad közönyösnek lenni oly dolog iránt, ami francia, angol és orosz néven szerepel. Mindnyájunknak hazafias kötelessége, hogy nemzeti jellegünket fejlesztve, szigorúan bojkottáljuk azon cégeket, melyek francia, orosz és angol néven szerepeltek áruikat. Legyen az bármilyen, ke-reken *utasítsuk vissza.* Azok, kik francia, angol és párisi jelzőkkel ellátott cégeket támogatnak és felkarolnak, saját honuk érdeke ellen tesznek. Nem szabad túrnunk, hogy ellenünk fegyverkező fajok és népek jelzőivel egyesek zsebre vigják filléreinket. Mindenütt, ahol csak megfordulunk, követel-jük francia és angol jelzések eltörlését és egyuttal utasítsunk vissza minden olyan portékát, mely francia, angol vagy orosz kézből származik. Következéleg elvárjuk minden józan gondolkodású kereskedőtől és iparostól, hogy cégtáblájáról *angol és francia jelzéseket törölje.* Így kívánja ezt az öntudatosság és hazafias szellemünk igaz becsülete.

— **Idén nem lesz analfabéta tanfolyam.** Az országos közművelődési tanács értesíti az ország összes iskoláinak vezetőseit, hogy tekintettel a háborús állapotra, ebben a tanévben analfabéta számára tanfolyamot nem rendez.

— **Állami ovoda Pápan.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter előleg elfogadta, hogy *Kem-berg* Mária magánovodáját állami kezelésbe átveszi s ezenkívül még 2 állami ovodát szervez. Ezen ovoda szervezése régen folyó ügy. Újabb ovoda-szervezéseket a miniszter egyelőre beszűntetett.

— **Tűz.** Egyik népes zalai községében, Nyirádon nagy tűz pusztított a mult hét szerdáján. A falubeliek természetük a közsegen kívül a mezőn asztagolták össze. Már egy hónap óta folyt a cséplés gőzgeppel. Az emlílt nap délutánján 3 órakor azonban ismeretlen okból az ott még összehalmozott gabona kigyulladt. A száraz gabonában gyorsan szállott asztagról-asztagról a tűz, egyiket a másika után hatalmába kerítve. Oltásra alig lehetett gondolni. A lakosságnak a háborúba be nem vonult része e napon a szomszédos Deáki pusztáról hordta haza részes szénáját, a víz pedig a tűz színhelyétől 700 méter távolságra volt s emiatt az oltás nagy nehézségekbe ütközött. Elégített 84 lakosnak 1500 kereszt gabonája, mintegy 25.000 korona értékben s ebből csupán 2000 K érték volt biztosítva. A károsultaknak egész évi kenyere odaveszett. Ugy értesülünk, hogy a károsultak javára segítő akció indul meg.

— **Pénzügyminiszeri rendelet a korcsmárosokról és a papirpénzről.** A községi előjáróság közli a korcsmárosokkal az alábbi miniszeri rendeletet, mely az italmérsi engedély elvonásával fenyegeti azon korcsmárosot, aki a papirpénzt elfogadni vonakodik. A m. kir. pénzügyminisztertől. Körrndelet. Tudomásomra jutott, hogy az ország egyes vidékein némely italmérsi enedéllyel bíró felek a közönségtől a papirpénzt vagy egyáltalán nem, vagy csak értékén alul fogadják el, ami egyrészt ezen teljes értékű fizetési eszköz forgalmát a közigazgatás kárára indokolatlanul megnehezíti, másrészt a hiszékeny népet bűnös céllal tévedésbe ejtve, megkárosítja. Meghagyom a címnek, hogy a kerületében levő összes kimerési és kismértékbeni elárúsítási engedélyekkel bíró, tehát jövedéki ellenőrzés alatt álló feleket a pénzügyi

közegek által ebben az irányban is a legszigorubban ellenőriztesse. Amennyiben pedig egyes konkrét esetekben ily üzemek folytatása megállapítatik, úgy haladéktalanul intézkedjek az illetők kimerési, illetve kismértékbeni elárúsítási engedélyeinek elvonása iránt. Azon esetekben pedig, midőn az italmérsők a papirpénzt csak értékén alul fogadják el, ezenkívül gondoskodjék a büntető eljárásnak a kir. ügyészség utján-csalás miatt teendő azonnali megindításáról is. Megjegyzem, hogy az igazságügyminiszter a kir. ügyészségeket már utasította arra, hogy ily esetekben a legnagyobb gyorsasággal és szigorral járjanak el. Utasiom a címet, intézkedjék az iránt, hogy ez a rendelet a közönség tájékoztatása céljából a kerületében levő községekben és városokban megfelelő módon közhírre tétessék.

— **Éjjeli vendég.** *Czankler* Gyula várpalotai lakos felkészítette *Mözner* Józsefné ottani hazának kis aijtáját s az egyik udvarra nyíló abiakot is betörte. Hogy bosszu vezette-e, vagy más titkos szándéka is volt, majd illetékes helyen kiváltat-ják belőle.

— **Ébresztő-óra 3 korona, zseborák 3, 4:50 és 5:50 K jótállással, duble-lánc 70 fillér és 1:50 K Pongrácz Andor üzle-tében. Óriási választék pénz- és egyéb börtárcákban, utazótáskák, minden beosztású zsebkések, botok, esernyők, divatos levél-papírok stb. Tegyen próbavásárlást. Vidéki megrendelés pontosan eszközöltetik.**

A Dolomitok országából.

(Uti napló.)

Utazás Dorsoduro.

VI.

Megállapodtunk abban, hogy ebben az üres kétszobás házikóban gyönyörűen el lehetne nyaralni. S miattat körüljárjuk, alatta a völgy felé egy kis forrást fedezünk fel, melynek vizéről meg azt konstatáljuk, hogy igazán jobb még a „rother spezial“-nál is. De fenyegét az eső, borul az ég, sürget az „Öreg“, hát csak előre. Megyünk is s sok forduló után, melyek mindgyeike egy-egy új panorámával kedveskedett, végre beértünk Birschbruck faluba. Az ut mellett emeletes épület a K. K. Post-Gasthof zum Lamm. Barátságos németek fogadtak bennünket s a fenyegető eső dacára kitessékelték a házmelletti kertbe, hol megebedél-tünk, igen jól. Több asztalnál ültek, ezek állandó itteni nyaralók. Mint halljuk, 5—6 bécsi család nyaral itt évek óta. Hát hiszen nincs rossz gusz-tusuk. Gyönyörű tájon vannak s itt igazán hűsöl-hetnek. Mire végeztünk az ebéddel, leszakadt az eső. Semmi hajlandóságot sem mutatott elállani, tehát bementünk az épületbe, hol az emeleten két szép szobát kaptunk. Egyszerű régi butorok, de a szobák óriásiak s ragyognak a tisztaságtól. Áruk? Wie gewönlich — feleli a szobalány, két korona ágyankint, tehát 4 korona egy ilyen teremért. El-helyezkedünk s fáradtak lévén, le is dőlünk ebéd után, jól esik, mert bár csak 20 kilométer tettünk kényelmesen, 6 óra alatt, de hegynek; Bozenhez képest 600 méterrel jutottunk magasabba.

Szakadt az eső s az Öreg már hetes esőt jósolt. Mondom: te is olyan vagy, mint a Lloyd, mely a hetvenes években egyik számban jelen-tette: „soeben beginnt ein vierundzwanzigstündiger Landregen“. Úszonnánál olvassuk „Az Est“-et, laponként szedjük szét; Bozenben vettem ma reg-gel, két napos. Otthon el nem olvasnám, itt igen kapós.

Estefelé kiderült, a Rosengarten távoli, hóval fedett bércei ide látszanak s a kanyargós ország-uton egy kis sétát teszünk. Birschbruck (amit a

fiak Birkafaivának neveztek el.) szép zöldelő hegy-oldalon elszórt házcsoport, magassabban erdők, a völgyben a víz mellett malom, deszkavágók, a hegyekről csuszátók. A vendéglőtől pár lépésnyire kis régi kápolna, hegyes tornya nélkül nem volna teljes ez az elbájos kép. A szálloda mögött szép lombos erdő, fölötte a hegytetőn egy másik tem-plom kontúrja, amodább kis temető, messze a havasok: Rozegger szokott ily tájakról írni. A kápolnán alul az országutból kiágazólag egy másik völgyi út, Nuter- és Obereggenenthal felé. Bolyongásunk után visszaterünk a Lammhoz; a zugó patak felé eső hátsó kertben tiroli pipás bácsik kugliznak. És micsoda modern kugli! Maga a pálya vöröses asbest padló, a golyók kemény gummiból, a bábuk derekán is gummi gallér, úgy, hogy teljesen zajtalan a kuglizás. Olyan szépen mulattak ezek a németek, hogy elnéztem volna órákig őket. Szép esendben, veszekedés nélkül. Csak ha kilenctet dobttak (ugy látszik azonban; hogy ezen a pályán ugy potyognak a bábuk, mint ószszel a legyek), jöttek nagyobb emótióba s ütöt-ték össze kocintásra vörös boros poharaikat, elég gyakran.

Jó vacsora után már-már készültünk fel szobá-inkba aludni, mikor a söntésből — melyet egy folyosó választott el tőlünk — ének hang ütötte meg fülleinket. Vékony női hangok mellett férfi kiseret.

Wo man singt, das lass Dich sorglos nieder.
Böse Menschen haben keine Lieder!

Benn borzasztó pipafüst, vágni lehetett volna a füstöt, de ez nem akadályozta a koloratur éne-kesnőket, hogy a folyosón újból letelepedett ma-gyarokat ne gyönyörködtethessék a „Heidenröslein“, „Mein schönes Land Tirol“ s egyebekben. Egyik nótájuk szövegét, melyet többször ismételték, ha-marosan leírom:

Wo die Quelle noch rinnet aus moosigem Stein,
Die Bächlein noch wurmeln im blumigen Hain,
Wo im Schatten der Eiche die Wiege mir stand:
Da ist meine Heimath, mein bergisches Land.

Nagyon szépen énekeltek; a vendéglősné fel-világosított bennünket, hogy van a szétszórt köz-ségnek „Sangverein“-je s minden vasár- s ünne-p-nap összejönnek a tagok itt e völgyi vendéglőben. Van ki kilenckor indul, mert mint mondja, éjfél felé fog járni az idő, mire haza ér. Valahol fenn lakik a hegyekben.

Mi is lefeksztünk s a gyalogolás fáradsáma után pompásan alszunk reggel hat óráig. Tovább aludnánk, de nyitott ablakaikon bejön nemcsak a pompás friss hegyi levegő, de — óh — egy házi papagály lenni a kertbe kiteve egyre ordít: pápá, máhá és Herr Pfoára! Hét óra felé lenn járunk már a kertben; az idő még felhős, de nem esik. Augusztus 16-ika, csütörtöki nap, hogy reg-gelink elfogyasztása után fél nyolckor a rucksack-kokkal hátunkon neki vágunk megint az utnak, a Karersee felé.

Utunk innen kezdve jó karban tartott ország-uton vezet tovább. Eleinte lassan emelkedik, ke-sőbb mindinkább meredekké válik. A völgy ki-szélesül, jobbról gyönyörű erdő mellett visz utunk; balról elszórvá kis majorságok. Szénát gyűjtének a tiroliak, barátságosan köszöntgetvén. Amodább azonban megint megszűrtül a völgy, utunk meg feljebb kerül a hegyoldalra. Elérünk egy németet, ki tehenet vezet fel az úton. A tehen makacsko-dik, hiába noszogtatja a paraszt. A keskeny úton keresztbe áll s keservesen bög. Na, ha már el-fogtad az utunkat, pihenjünk, mondja az öreg s csakugyan letelepszünk, előkerül a szalámi is.

„No no“, — halljuk a parasztot, tehenét hízta-tva — „hier ist keine station!“ — magyarázza neki. Csakugyan meg is indulnak. Mi még pihe-nünk; azután pompás forrásvíz ivása után neki indulunk. Alig érfük el az első kanyarodót, egy

Hazánk legelső
és legnagyobb

templomberendezési műintézete.

Szobrászat, oltárépítéset, aranyozás és festéset. Templomok stilszerű új berendezése. Oltárok, szószékek, kereszt-kutak, urkoporsók, szobrok, stációképek, gyónószékek és templompadok készítése.

Régi oltárok renoválása, aranyozása és festése.

Templomfestés a legegyszerűbbtől a legművészebbig kivitelt. Szegény templomoknak kedvezmény és részlettörlesztés. Munkamegtérkint és megbeszélés végett saját költségemen utazom. Készített munkáim művészi és tartós kivitelt elismerő iratokkal bizonyíthatom.

Árjegyzék ingyen
és bérmentesen.

LEWISCH ROBERT Szombathely.

kisebb Wirtshaus előtt áll a parasztluk a tehenével — egy pohár borocskát öblögetve le a torján, s hunyorgatva jelenti ki, hogy így már kibírja a „Gasthaus zum Stern“-ig. Mi megyünk tovább. Alig száz lépésnyire elérjük a „Gasthaus Stern“-et. Ugy látszik sűrű stációkat tart a paraszt, még a tehenénél is sűrűbbeket. Néhány meredek kanyarodó után elérünk Welschnofenbe, mely regényesen, erdős vidéken fekvő kis, 800 lakossal bíró falu, s bár csak hat kilométernyire van „Birka falu“-tól, jölesik megpihennünk az országút melletti kerékvető köveken, mert folyton hegynek jöttünk, már 1173 méter magasban vagyunk! Egy jó negyedórai pihenés után folytatjuk utunkat, de előre nézve látjuk, hogy bizony itt folyton hegynek fogunk menni, pedig még 8 kilométer a Karserseeig. A kiállítás gyönyörű, mögöttünk az Ortlergruppe, előttünk a Rosengarten s a Latemar.

Lassan haladunk előre, fárasztó meredek ut, az öreg is kezdi hangoztatni, hogy „Ani va piano, va sano!“ Mintegy három órát gyalogolunk már Welschnofentől, mikor elérünk a „Schwarzer Adler“-hoz, 1384 méter magasban vagyunk, bizony lábaink nagyon érzik; de az öreg leint bennünket, mikor proponáljuk, hogy ebédeljünk meg, hiszen itt az ebéd ideje. Nem, menjünk tovább, a Karsersee már nem lehet messze. De bizony hosszú még az ut odáig. Előveszi a vadlikat. S minél többször pihenünk, annál nehezebben esik tovább menni ebben a meleg napsütésben.

Hála Istennek, az ut sűrű erdő árnyában visz innét tovább s a hegy tetején, az utolsó kanyarodónál fellelékzünk: utunk egyenessé vált, előttünk egy nagy síkság, gyönyörű felejtethetetlen kép. A Latemar (2794 m.) vad, csipkés, havas csúcsaival áll előttünk, s mi bámuljuk e zord, vöröslő, meredek falakat, néhol egészen függőleges oldalival. Mintegy félórát megyünk még gyönyörű fenyőerdőn át, mikor elérjük az alsó Karsersee-t. Köröskörül zöldelő fenyőerdők közt — melyek illatát alig győzzük élvezni — egy bájos kis tengerszem; sőt smaragdzöld színű vízében visszatükröződik a Latemar csipkés teteje. Lát-e már a Latemar — a fiuk de sokat emlegették mai utunkon, ime itt van, kétszeresen is, a maga valóságában s itt, e csodás szinten tóban tükörképpel. A csorbai-tó acélkékes-szürkés színével meglep, e smaragdzöld színű, tiszta víz lebilincsel; áll az ember és bámulja. Hogy lehet ez? Milyen gyönyörű! No, maradjunk még egy kicsit! Hadd nézzem, amonnan is olyan a színe? No lám, innen is. Hihetetlen! 1534 méter magasban vagyunk, sűrű, sötét fenyveserdő közepén ezzel a csodálatos tóval.

Megbízható

egyszerűbb intéző vagy intelligens értelmes ispán, azonnal felvétetik. Bemutatkozni lehet mindennap . . . délután 5 órakor . . .

Kemény gabona-üzletében Veszprém.

Anyakönyvi kivonat.

— 1914. szeptember 2-től szeptember 7-ig. —

Születés.

Tóth Mária házicseléd leánya Mária r. kath. — Lányi Jakab városi vízvezetési gépész és Adler Kornélia ikergyermekei Jenő Béla és Zoltán Vilmos r. kath. — Végh Rozália házicseléd fia Mihály r. kath. — Sándor Béla kir. törvényszéki jegyző és Szondy Erzsébet Katalin fia Pál Béla r. kath.

Halálozás.

Wild József 4 hónapos r. kath. — Eszényi András tartalékos honvéd 40 éves r. kath. — Steierhofer Katalin kőgyári munkásnő 12 éves r. kath. — Németh Jánosné Csikász Katalin napszámosnő 46 éves rom. kath. — Szántó Sándor tiszai ármentesítő társulati nyug. irodatiszt 66 éves r. k. — Özv. Juhász Istvánné Gergő Zsuzsanna szegényházi tag 90 éves r. kath. —

Bujdosó László Károly 8 hónapos r. kath. — Kis Jánosné Leitold Jolán, zenész neje 42 éves r. kath.

Házasság.

Farkas István uradalmi kocsis r. kath. és Horvát Erzsébet r. kath. — Demeter András gépezőgépész r. kath. és Bíró Julianna varrónő r. kath.

DIVAT ÉRTESÍTŐ

Ván szerencsém a n. érd. hölgyek szíves tudomására adni, hogy a legújabb őszi és téli divatlapok megérkeztek, tekintve a háborús idők rossz viszonyait, az árak lehető mérsékelten lesznek számítva. Meltóztassanak a szükséges őszi és téli ruhakellékeket idejében megrendelni, hogy kellő pontossággal intézhessen a ruhák elkészítését. Mintakollekciók készletben vannak és hölgyektől hozott szövetekből jutányos árban elfogadtatnak. Mindennemű ruhadarabok: kosztümök, őszi és téli raglánok, bundák bőrrel bélelve, plüssbáronyruhákat, princesszek és gallérok minden szabásban a legsikkessebb kivitelben készíttetnek. Szolid és intelligens kiszolgálás mellett keresetünk 5% -át a hadbavonultak szegény családjai számára fogjuk kiutalványozni. Ennélfogva már a megrendelésnél a tisztelt hölgyek jótékonyágot gyakorolnak. A ruhaárak részletekben is fizethetők. Minél számosabb rendelést és teljes bizalmat várva — szíves tisztelettel

PAÁL LAJOS női divat szabó
Veszprém, a Korona-szállóval szemben.

I. rendű hasáb- és dorong tűzifa

a legjutányosabb árban megrendelhető a veszprémi

Közgazdasági Bank és Takarékpénztárnál.

IRODALOM.

* A Zászlónk Diáknaptára az 1914/15. iskolai évre. A Zászlónk Diáknaptarának a negyedik évfolyama is nagy tudással és meleg szível kidolgozott kötete a magyar diák-enciklopédiának. Közölcikkeit az aviatikáról, a sportról, a technika legújabb vívmányairól, a nemzeti kultúra fejlődésének az aranyfomalára fűzi a magyar történelem eseményeit a legrégibb időtől a mohácsi vészig, bemutatja II. Rákóczi Ferenc ifjú korát, beszél a Chémia ösmeséről, a „Történelmetlőt ember nyomairól“, kitűnően illusztrált cikkekben tájékoztat az aquarell-festés technikájáról és művészetéről, táblázatokba foglalja a találmányok és fölfedezések történetét. Szól a „Tanulás

művészetéről“, a „Végtelen kicsinyek világáról“. Tréfás képek, diákadomák, szívnemesítő történelmi apróságok, versek tartják a 255 oldalas könyvet. Ára a Zászlónk előfizetőinek bérmentes küldéssel 110 K. a Zászlónkkal együtt 310 K. Könyvkereskedőknél 150 K. Kapható a Zászlónk kiadóhivatalában: Budapest, VII. Damjanich-u. 50.

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49.

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpaddás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Fióközet: Balatonalmádiban.

Egyedül fehérnemű bizományi lerakat:

Rádi István és Tsa

cégnél Veszprém, Fő-tér.

Férfi színes ingek gallér nélkül

35—46 cm.-ig raktáron. Árak: 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— korona.

Férfi fehér ingek gallér nélkül

35—46 cm.-ig raktáron. Árak: 2.—, 3.50, 5.—, 6.—, 7.50 korona.

Férfi színes turista ingek

35—47 cm.-ig raktáron. Árak: 2.50, 3.50, 5.—, 6.— korona.

Férfi fehér apacs ingek

3.—, 5.—, 7.— korona.

Gyermekek fehér és színes ingek

2.50, 3.—, 3.50 korona.

Férfi hálóingek

35—47 cm.-ig raktáron. 3.—, 5.—, 6.50 korona.

Férfi alsónadrág

gombos. Árak: 2.50, 3.—, 3.50, 4.— korona. zsinóros. Árak: 1.50, 2.40, 3.— korona.

„ „ rövid, színes. Árak: 2.—/ 3.50 koron.

Nagy választék

Borsalino és Gyukits kalapokban.

valamint a legújabb nyakkendők, gallér, harisnya-, zsebkendők- és keztyűkben. Ernyők 1200 napi jótállással, sétabotokban legújabb különlegességek raktáron.

Plébanos és tanító uraknak 8% árengedmény.

Levelbeni rendelések legpontosabban eszközöztettek, meg nem felelő árut készséggel visszaveszünk.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI GÉPGYÁR

VEZÉRKÉPV. RÁCZ FERENCZ, MÉRNÖK, BUDAPEST, V., FALK MIKSA U. 8.

GÉPEINK ELŐNYEI:

LEGKISEBB FOGYASZTÁS, TELJES ÜZEMBIZTONSÁG, GYORS SZÁLLÍTÁS.

MOTOROK

DIÉSEL BRUNA SZIVÉSZ PÖLÖGÉZ BENZIN

MALMOK, IPARTELEPEK — GAZDASÁGOK, VILLANTELEPEK. RÉSZÉRE LESZŐBB ÜZEMGÉPEK.

KÖLTSÉGVETÉS MÉRNÖKLATOGATÁS DÍJTALAN.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

ásványvíz nagy raktára!

Ájánlom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit. 1¹/₂ lit. 1 lit. 1/2 lit.
64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: Salvator lith savanyú-
víznek, Mohai Ágnes,
Giesshübli, Csizi, Pe-
tánci, Calsbadi, Ma-
rienbadi, Preblau, —
Bikszádi, Borszéki,
Guber, Parádi, Halli
stb. stb. vizeknek.

KESERŰ VIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költségen lesz felszámítva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismételten előny.

Az összes fűszer-, csemege-ásvány-
víz- és háztartási cikkekről a nagy
árjegyzék bármikinek megküldetik.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölnivíz, kölnivíz-pouder és kölnivíz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

kölnivíz-szappant, kölnivízet és poudert, ha nincsen rajta az eredeti és
egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA Gegenüber
dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölni-
vizet, kölnivíz-poudert és kölnivíz-szappant, ha az itt jelzett eredeti
készítmény nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a világhírű cég
magyarországi képviselője:

HOLCZER EMIL ZOLTÁN Budapest, VIII., Szigetvári-utca 16. sz.
egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerezhető be az eredeti minőség.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő

VESZPRÉMBEN

Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitel-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását egy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölk.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt
a legegyszerűbbtől a
legfinomabb kivitelig minden néven
nevezendő könyvnyomdai munkákat,
úgymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, kör-
levelek, hirdetések, falragaszok,
évi jelentések, mérlegek, kimutató-
sok, gyászlapok, rovatolt táblázatok,
névjegyek, meghívók, eljegyzési és
esketési tudósítások, számlák, cím-
kék, plébániák és iskolák részére
szükséges mindennemű nyomtatvá-
nyokat jutányos árakon számítva

Raktáron tartja plébánia-
hivatalok és is-
kolák részére szükséges mindenféle
hivatalos nyomtatványokat, melyek
tetszés szerint fűzve vagy bekötve
szállíttatnak. Hivatalos levélpapírok
és borítékok, okmányborítékok min-
denféle alakban és színben. Egy- és
négyvonalas vizsgalapok, 10 százalék
a Tanítók Háza javára. Fizetésmeg-
hagyás iránt járásbíróshoz inté-
zendő kérvény: a) Körtagsági díjjal
tartozó hátrálékosok, b) a Gondvise-
lés hátrálékosai ellen, ivenként 4 f.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61